

Niet-belanghebbende kan soms toch bij bestuursrechter in beroep tegen omgevingsbesluit

Ook een niet-belanghebbende die eerder een zienswijze indiende tegen bijvoorbeeld een ontwerpbestemmingsplan of ontwerptracébesluit, kan voorlopig tegen het definitieve bestemmingsplan of tracébesluit in beroep bij de bestuursrechter. Dit volgt uit een tweede richtinggevende uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van vandaag (4 mei 2021) naar aanleiding van het zogenoemde '[Varkens in Nood'-arrest](#)[\(opent in nieuw venster\)](#)[\(verwijst naar een andere website\)](#) van het Hof van Justitie in Luxemburg. Het gevolg hiervan kan zijn dat meer mensen een beroep op de bestuursrechter doen. Niet-belanghebbenden zullen wel vaak het relativiteitsvereiste op hun weg vinden; dit beperkt hun kansen op een succesvol beroep bij de bestuursrechter.

Ook toegang tot de bestuursrechter voor niet-belanghebbenden...

In het 'Varkens in Nood'-arrest bepaalde het Europese Hof onder meer dat 'leden van het publiek' toegang tot de rechter moeten kunnen krijgen als zij eerder gebruik hebben gemaakt van ruimere inspraakrechten bij besluiten over milieuaangelegenheden. In de Algemene wet bestuursrecht staat echter dat alleen belanghebbenden een beroep op de bestuursrechter kunnen doen. Het 'Varkens in Nood'-arrest dwingt op dit punt dus tot een wetswijziging. In de tussentijd biedt de Afdeling bestuursrechtspraak een oplossing voor de praktijk. Die komt erop neer dat wanneer het omgevingsrecht aan 'een ieder' de mogelijkheid biedt om een zienswijze in te dienen tegen een ontwerpbesluit, zoals bijvoorbeeld bij een bestemmingsplan, diegene die daarvan gebruikmaakt beroep bij de bestuursrechter mag indienen tegen het definitieve besluit. Ook een niet-belanghebbende persoon of rechtspersoon dus.

...waarbij zij zowel procedure als inhoud aan de orde mogen stellen...

Het Europese Hof heeft niet eenduidig bepaald of een niet-belanghebbende bij de bestuursrechter alleen over de procedure kan klagen of ook over de inhoud van het besluit. De Afdeling bestuursrechtspraak is van oordeel dat een te beperkte uitleg niet strookt met de achtergrond van het oordeel van het Hof. Bovendien is het onderscheid tussen procedurele en inhoudelijke bezwaren niet altijd gemakkelijk te maken. Concreet betekent dit dat een niet-belanghebbende die eerder een zienswijze indiende, zowel over de procedure als over de inhoud van het besluit bezwaren mag indienen bij de bestuursrechter.

...maar waar het succes van hun beroep zal afhangen van het relativiteitsvereiste

Het is te verwachten dat door deze uitspraak meer mensen dan nu toegang krijgen tot de bestuursrechter. Maar de Afdeling bestuursrechtspraak merkt in de uitspraak op dat niet-belanghebbenden vaak het relativiteitsvereiste op hun weg zullen vinden. Op grond hiervan kan iemand geen succesvol beroep doen op een rechtsregel als die niet is geschreven om zijn belangen te beschermen. Naar verwachting beperkt dit de kansen van een niet-belanghebbende op een succesvol beroep bij de bestuursrechter.

Nieuwe situatie in het omgevingsrecht

Zowel de eerste richtinggevende [uitspraak\(opent in nieuw venster\)\(verwijst naar een andere website\)](#) van de Afdeling bestuursrechtspraak van 14 april 2021 over het 'Varkens in Nood'-arrest als de uitspraak van vandaag leiden tot een nieuwe situatie in de toegang tot de bestuursrechter bij omgevingsbesluiten. Die nieuwe situatie is op hoofdlijnen in beeld gebracht in bijgaand schema.